

A a

A, a

od A do Z; od a do zet

„od początku do końca; wszystko; w całości” –
від а до я; від альфи до оме́ги.

ABRAHAM

pójść do Abrahama na piwo

„umrzeć” –
піти до праотців (до прадідів).

ACHY

achy i ochy; ochy i achy

„słowa wyrażające zachwyt, zwykle nienaturalny” –
о́хи та (й) а́хи.

ADAM

od Adama i Ewy

„od samego początku” –
від Ада́ма (та Ёви).

ADRES

1. pod niewłaściwym (fałszywym) adresem

„o niewłaściwie skierowanych uwagach, pretensjach, prośbach” –
не за адре́сою.

2. powiedzieć coś pod czyimś adresem

„powiedzieć coś złośliwego, mając na myśli konkretną osobę” –
сказати *щось* на *чиюсь* (когось) адре́су.

AFISZ

utrzymywać się / utrzymać się na afiszu; nie schodzić z afisza

a) „o sztuce teatralnej: być wystawionym, wystawianym na scenie” –
не схóдити зі сце́ни;

b) „o filmie: być wyświetlanym” –
не схóдити з екра́ну.

AKCENT

1. akcent spoczywa na czymś

„coś jest szczególnie ważne” –
голови́не поляга́є у чо́мусь.

2. kłaść/położyć akcent na coś

„przywiązywać do czegoś szczególną uwagę, uznawać, uznać coś za godne uwagi” –
робіти/зробіти на́голос (акце́нт) на чо́мусь.

AKCJA**1. czyjeś akcje idą w górę**

„ktoś staje się coraz bardziej ceniony, wpływowy” –
чи́їсь акції підві́щуються (підніма́ються, іду́ть вгору́).

2. czyjeś akcje spadają (idą w dół)

„ktoś traci pozycję, wpływy” –
чи́їсь акції па́дають.

ALARM**1. bić (uderzyć) na alarm; podnieść (wyszcząć, wywołać) alarm**

„zwracać, zwrócić czyjąś uwagę na groźne, niepomysłne zjawisko, niepokojącą sytuację, wzywać, wezwać do działania” –
бі́ти триво́гу; забі́ти на спо́лох.

2. fałszywy alarm

„wiadomość, która wywołała zamieszanie lub spowodowała podjęcie jakichś działań i okazała się nieprawdziwa” –
фа́льші́ва триво́га.

ALFA

książk. alfa i omega

a) „początek i koniec” –
а́льфа й оме́га;

b) „o człowieku, który dużo wie i jest niekwestionowanym autorytetem w jakichś sprawach” –
вели́кий авторите́т (в чо́мусь).

AMEN**1. jak amen w pacierzu**

„na pewno, bez wątplenia” –
напе́вно; як пи́ти да́ти.

2. jeszcze nie amen

„jeszcze nie koniec” –
ще не ве́чір.

3. na amen

„całkowicie, zupełnie” –
остато́чно; ці́лкові́то.

AMERYKA

pot., iron. odkrywać/odkryć Amerykę

„dowodzić, dowieść czegoś oczywistego lub tego, co zostało już dowiedzione” –
відкрива́ти/відкрі́ти Аме́рику.

AMERYKANKA**wolna amerykanka**

„o postępowaniu, w którym nie przestrzega się żadnych norm” –
бої без правил.

AMORY**1. wdać się w amory**

„flirtować” –
фліртувати.

2. wybić komuś amory z głowy

„zmusić kogoś do rezygnacji z miłości” –
ви́бити ко́мусь аму́ри (коха́ння) з голо́ви.

ANDRONY**pleść (wyplatać, prawić, wygadywać) androny**

„mówić głupstwa, mówić bez sensu, bez zastanowienia” –
вести́ (плести́, мо́лоти) дурни́ці (нісені́тниця); тере́вні пра́вити (розво́дити, то́чити); розво́дити андро́ни.

ANGLIK**Anglik (Francuz) z Kołomyi**

„Polak, który udaje Anglika (Francuza, cudzoziemca)” –
~ псевдоа́нглиєць (псевдофра́нцуз); самозва́нець.

ANTENA**być (utrzymać się) na antenie**

„o programie telewizyjnym lub radiowym, filmie itp.: być na żywo nadawanym przez radio, telewizję” –
бу́ти в ефі́рі (трива́лий час).

APOLLO**piękny jak Apollo (jak młody bóg)**

„bardzo piękny (o mężczyźnie)” –
га́рний (краси́вий) як Аполло́н (як бог).

APTEKA**jak w aptece**

„bardzo dokładnie, często do przesady” –
як в апте́ці.

ARGUMENT**żart. szeleszczący argument**

„łapówka” –
хаба́р.

ARIADNA**książk. nić (nitka, kłębek) Ariadny**

„sposób wybrnięcia z bardzo trudnej sytuacji” –
а́ріаднина ні́тка (ні́тка Аріа́дни).

ARMATA**1. można było(by) z armaty (armat) strzelać**

„ktoś nic nie słyszy (przeważnie o mocnym śnie)” –
хоч з гарма́ти (гарма́т) стріля́й.

2. strzelać z armaty (armat) po wróblach

„niepotrzebnie tracić siły” –
стріля́ти (бі́ти) з гарма́т по горобця́х.

ARTYLERIA**pot. ciężka artyleria**

„o kimś ociężałym, leniwym, powoli myślącym” –
~ загальмований.

AS**1. as atutowy**

„o osobie, której udział w czymś daje gwarancję sukcesu” –
це́нтра́льна фігу́ра.

2. mieć asa w rękawie

„ukrywać jakiś ważny (często nieuczciwy) argument, którego w razie potrzeby można użyć” –
ма́ти ко́зир (у рука́х).

3. wyciągnąć asa z rękawa

„posłużyć się jakimś ważnym, dotąd nie ujawnionym argumentem” –
ві́кинути (ві́тягнути) ко́зира.

ATMOSFERA**atmosfera gęstnieje (staje się gęsta)**

„napiecie wzrasta i grozi konfliktem” –
атмосфе́ра згу́щується.

ATUT**mieć wszystkie atuty w ręku**

„mieć wszystkie możliwości zrealizowania, osiągnięcia czegoś, argumenty przemawiające za czymś” –
ма́ти всі ко́зири в рука́х.

AUSPICJE**1. książk. pod czyimiś auspicjami**

„pod czyjąś opieką, pod czyimś zwierzchnictwem” –
під егідо́ю (під ке́рівні́цтвом) ко́гось, за сприя́ння ко́гось.

2. książk. pod dobrymi (złymi) auspicjami

„w sprzyjających (niesprzyjających) okolicznościach; pod dobrą (złą) wróżbą” –
у сприя́тливих (несприя́тливих) умо́вах; з перспе́ктивами на ўспіх (без перспе́ктив на ўспіх).

AWANSE**robić (czynić) komuś awanse**

„być dla kogoś szczególnie uprzejmym, starać się pozyskać czyjeś względy” –
подавати комусь надію; виявляти особливу увагу до когось.

AWANTURA

książk., żart. **awantura arabska**

a) „nieprawdopodobna, niezwykła awantura” –
страшний скандал;

b) „niezwykłe, niecodzienne zajście” –
тісяча і одна ніч; неймовірна пригода.

Ą ą

Ą

być ą i ę (być ą ę)

„zachowywać się w sposób pretensjonalny” –

розм. надува́ти що́ки; гну́ти (де́рти, задира́ти) кі́рпу (но́са).

B b

BABKA

pot. na dwoje babka wróżyła

„o sytuacji, której wynik jest niepewny, która może się rozwinąć w dwóch różnych kierunkach” –

баба надвоє ворожила (гадала); казала Настя, як удасться.

BACZNOŚĆ

mieć się na baczności (*przed kimś, przed czymś*)

„być czujnym, ostrożnym w stosunku do kogoś, czegoś; uważać, pilnować się” –
бути напоготові (насторожі); (мати) вуха (вуха) насторожі.

BAJKA

1. bajka o żelaznym wilku

„opowiadanie o czymś, co wydaje się nieprawdopodobne, nierealne, w co trudno uwierzyć” –

казка про білого (сірого, солóm’яного, рябóго) бичка.

2. bajka (historia) z tysiąca i jednej nocy

„o czymś bardzo dziwnym, nie do uwierzenia” –

візнати щось неможливим, вигадкою.

3. włożyć coś między bajki

„uznać coś za rzecz niemożliwą, nieprawdziwą, zmyśloną” –

ні в сказці сказати, ні пером описати.

BAKCYL

połknąć bakcyła; zarazić się bakcylem

„stać się gorącym zwolennikiem czegoś, polubić coś bardzo, zainteresować się czymś” –
захопітися чимось; стати прихильником чогось; увійти у смак.

BAKIER

1. pot. być z kimś na bakier

„być z kimś w niezgodzie, w konflikcie” –

бути (жити) з кимось не в ладú (не в злагоді, не в лагоді, не в згоді).

2. pot. być z czymś na bakier

„niezbyt dobrze coś umieć, nie znać się na czymś, nie potrafić czegoś” –

~ знатися (розумітися) як свиня на перці.

BAL

sprawić (urządzić, wyprawić itp.) komuś bal

„zrobić komuś awanturę, rozprawić się z kimś, dać (spuścić) komuś lanie” –
дати (задати) комусь перцю; нагріти комусь чуба.

BALON

pot. robić/zrobić z kogoś balona (durnia, frajera, głupca, głupka, idiotę, jelenia, wariata); *robić/zrobić kogoś w balona*

„ośmieszać, ośmieszyć kogoś, kpić, zakpić z kogoś” –

ші́ти/поші́ти (обу́ти) *когось* в дурні; робіти/зробіти дурника з *когось*.

BALSAM

balsam dla duszy (na czyjąś duszę)

„o czymś, co łagodzi cierpienia moralne, przynosi ulgę, spokój, pociechę; pociecha” –
бальза́м на ду́шу (на ра́ну).

BANIA

1. *pot. ktoś, coś (jest) do bani; do bani z czymś*

„zwrot wyrażający niezadowolenie z kogoś, z czegoś; coś nie nadaje się do niczego; ktoś nic niewart, coś nic niewarte” –

ні до чо́го не нада́ється.

2. *ktoś (jest) na bani (na bańce, na cyku, na gazie, pod gazem, na rauszu, pod dobrą datą, pod muchą)*

„ktoś jest pijany, podпиты” –

жарт. бу́ти під му́хою (під га́зом, під гра́дусом, під хмелько́м).

BANIALUKI

opowiadać (pleść, prawić) banialuki

„mówić głupstwa, mówić bez sensu; zmyślać” –

плесці́ (верзти́) нісенітниці.

BANK

1. *pot. coś jest u kogoś (pewne) jak w banku*

„coś jest u kogoś pewne, bezpieczne” –

на когось мо́жна розрахо́вувати.

2. *pot. mieć coś jak w banku*

„mieć coś zapewnione” –

щось бу́де в ці́лості у *когось*.

BAŃKA

coś pęka/pęknie (pryska/prysnie) jak bańka mydlana

„coś szybko znika” –

щось ло́пається (при́скає) / ло́пне (при́сне) як ми́льна бу́льбашка.

BARAN

1. *głupi jak baran (jak koza, jak cap, jak osioł, jak kot, jak gęś)*

„bardzo głupi” –

дурни́й як ба́ра́н (як ві́вця, як козе́л, як ца́п, як осе́л, як теле́).

2. *brać/wziąć (nieść/nosić) kogoś na barana*

„umieścić, umieszczać kogoś na plecach, podtrzymując jego nogi rękami, nosić kogoś w ten sposób” –

посади́ти *когось* на ши́ю; взя́ти *когось* на ко́пки-ба́ра́нки.

BARANEK**ktoś łagodny (potulny) jak baranek (jak jagnię)**

„ktoś bardzo łagodny, spokojny, potulny” –

хтось смірний (лагідний) як ягня.

BARK**1. dźwigać coś na swoich barkach**

„mieć trudne, przykre obowiązki, czuć się odpowiedzialnym za coś” –

нести щось на своїх плечах.

2. przerzucać/przerzucić (zrzucać/zrzucić, zwałać/zwalić, składać) coś na czyjeś barki

„obarczyć, obarczać kogoś czymś; przełożyć na kogoś obowiązki, odpowiedzialność za coś” –

перекладати/перекласти щось на чужі (чиїсь) плечі.

3. spoczywać na czyichś barkach

„należeć do czyichś obowiązków” –

лежати на чиїх, когось плечах.

4. wziąć/brać coś na swoje barki

„obciążyć się, obciążać się jakimś obowiązkiem, wziąć, brać na siebie odpowiedzialność za coś, kłopotać się o kogoś, o coś” –

взяти/брати на себе (всю) відповідальність.

BARSZCZ**tani jak barszcz**

„bardzo tani” –

дешевий як борщ; дешевший від грибів (від дірки з бублика).

BARWA**1. malować (przedstawiać, widzieć) coś w ciemnych (czarnych) barwach (kolorach)**

„zapatrywać się na coś pesymistycznie, przedstawiać coś z najgorszej strony” –

малювати (бачити, уявляти) щось у чорних (сірих) барвах (у темному світлі); дивітися на щось крізь темні окуляри.

2. malować (przedstawiać, kreślić) coś w jaskrawych barwach (kolorach) (jaskrawymi barwami (kolorami))

„malować, przedstawiać coś w sposób przesadny, ze specjalnym uwzględnieniem pozytywnych cech” –

виставляти (подавати) щось у кращому світлі.

3. malować (przedstawiać, widzieć) coś w jasnych (różowych, tęczowych) barwach (kolorach)

„zapatrywać się na coś optymistycznie, przedstawiać coś z najlepszej strony” –

малювати (бачити, уявляти) щось у рожевих барвах (у рожевому світлі); дивітися на щось крізь рожеві окуляри.

BARY**1. brać się / wziąć się z czymś za bary**

„próbować, spróbować przeciwstawić się czemuś sprawiającemu trudność” –

міряться/помірятися силами з чимось.

2. brać się / wziąć się (chwycić się, wodzić się) z kimś za bary (za czuby, posp. za łby)

„podejmować/podjąć walkę, bić się / pobić się, mocować się / pomocować się z kimś” –
брáтися/взя́тися за ба́рки (за чу́бі).

BAT**1. jak z bata (bicza) trzasł (strzelił)**

„bardzo szybko” –

як (якби́) бато́гом ля́снув.

2. pot. spuścić (sprawić) komuś baty (ciągi, lanie, łomot, manto)

„dotkliwie zbić, wychłostać kogoś” –

да́ти ко́мусь по зуба́х; нам’я́ти ко́мусь бо́ки (шкúру).

3. ukręcić/kręcić na siebie (na kogoś) bat (bicz)

„ściągnąć, ściągać na siebie lub na kogoś skutki swojego postępowania, zadziałać, działać na własną niekorzyść, przyczynić się, przyczyniać się do własnego niepowodzenia” –

ді́яти про́ти се́бе; ~ пи́ляти гі́лку, на я́кій сиді́ш.

BAWEŁNA**nie owijać czegoś (niczego) w bawełnę (w bibułkę)**

„mówić o czymś wprost, szczerze, bez niedomówień” –

говори́ти/каза́ти у ві́чі (в о́чі).

BĄK**pot. zbijać bąki**

„spędzać czas na próżnowaniu, próżnować” –

ба́йдики (ба́йди) би́ти.

BE**pot. ani be, ani me (ani kukuryku); ni be, ni me**

„ani słowa, nic (nie mówić), nie potrafić niczego powiedzieć” –

ні (а́ні) бе, ні (а́ні) ме (ні кукури́ку); а́ні бе, а́ні ме.

BECZKA**1. beczka (studnia) bez dna**

„o kimś (czymś), kto (co) wymaga ciągłych nakładów” –
бездо́нна я́ма (бо́чка).

2. książk. beczka (praca) Danaid

„bezowocny, niekończący się trud” –

бо́чка Данаї́д.

3. beczka prochu

„obszar, na którym panuje napiętą sytuacją, mogąca w każdej chwili doprowadzić do konfliktu zbrojnego” –

бо́чка по́роху (з по́рохом).

4. (ktoś) gruby jak beczka (pot. jak beka, jak wieprz); posp. tłusty (spasiony) jak wieprz

„o kimś bardzo grubym, otyłym” –

товсти́й як бо́чка.